

Onderwerp

Verslag economische missie Zhejiang 2014

Kern mededeling:

Uw Staten in kennis te stellen van het verloop en de resultaten van de economische missie onder leiding van gedeputeerde Appelman naar Zhejiang in september 2014.

Mededeling:

Van 20 tot en met 27 september 2014 heeft een economische missie 'voor en door ondernemers' naar de provincie Zhejiang in China plaatsgevonden. Doel was bestaande en nieuwe samenwerkingen tussen Chinese en Flevolandse bedrijven te bevorderen en daarmee bij te dragen aan de versterking van de Flevolandse economie. Onder leiding van gedeputeerde Appelman zijn zeven Flevolandse bedrijven en organisaties afgereisd om de zakelijke activiteiten van deze bedrijven in China een impuls te geven. Alle deelnemers hebben vooraf geformuleerd met welk doel ze aan de missie deelnemen, wat ze verwachten te bereiken en welke rol de provincie daarin kan spelen. Op basis hiervan is voor elk bedrijf een individueel bedrijfsprogramma opgesteld.

De individuele bedrijfsprogramma's en het provinciale programma zijn samengesteld uit vier componenten: bedrijfsbezoeken, matchmaking, seminars en bezoeken aan overheidsinstanties van de provincie Zhejiang.

De diverse programma-onderdelen zijn zowel inhoudelijk als organisatorisch goed verlopen. De deelnemende bedrijven zijn zonder uitzondering tevreden over de behaalde resultaten. Voor de meeste bedrijven geldt dat de resultaten de verwachtingen hebben overtroffen. Zo zijn deuren van bedrijven en kennisinstellingen geopend, hiermee zijn er mogelijkheden gecreëerd voor bezoeken door Flevolandse bedrijven, waartoe eerder niet of nauwelijks toegang mogelijk was. Er zijn nieuwe leads en/of projecten voor de meeste deelnemers geïdentificeerd. Evenals mogelijkheden voor onderlinge samenwerking tussen de deelnemers van de missie.

De provincie Flevoland heeft, zoals ze zich had voorgenomen, een dienstbare rol voor de bedrijven kunnen vervullen en de bedrijven in staat gesteld een stap verder te komen op de Chinese markt. Als resultaat van de missie zijn er zijn al een aantal nieuwe samenwerkingen tussen Flevolandse en Chinese bedrijven en organisaties geïnitieerd. Het effect hiervan op de economie van Flevoland zal op langere termijn merkbaar worden.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Verslag economische missie Zhejiang 2014	1667584	Ja

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)

Registratienummer

1665366

Datum

31 oktober 2014

Auteur

A. Strik

Afdeling/Bureau

ES

Openbaarheid

Passief openbaar

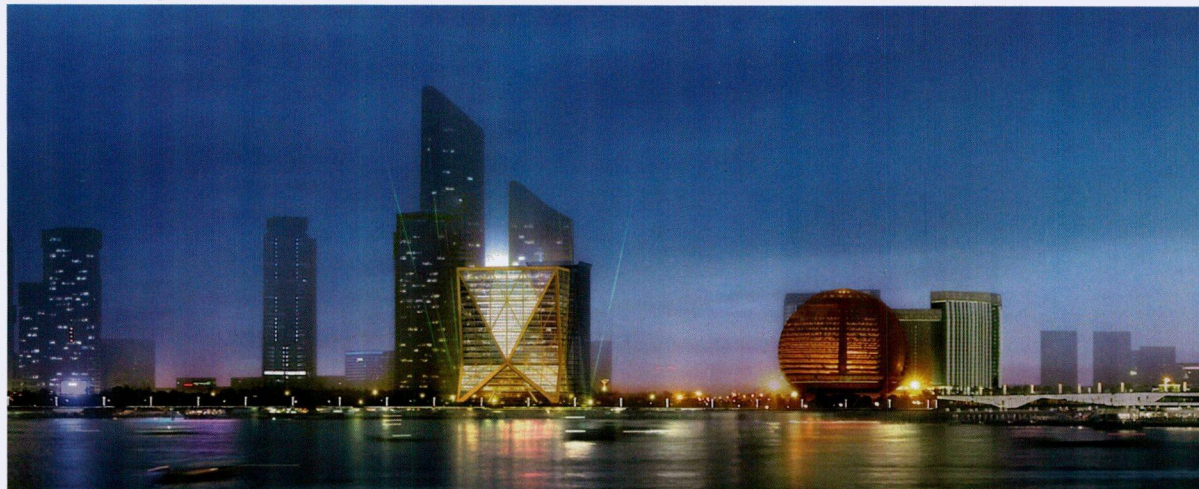
Portefeuillehouder

Appelman, J.N.J.

Ter kennisname aan PS en burgerleden

ECONOMISCHE MISSIE ZHEJIANG 2014

Verlag

FLEVOLAND
R U I M T E
V O O R
O N D E R N E M E N

INHOUD

1. Samenvatting	5
2. Inleiding	7
3. Doelstellingen economische missie	9
4. Delegatie en deelnemende bedrijven	11
5. Casussen en rol provincie	13
6. Programma	17
7. Resultaten en toegevoegde waarde provincie	23
1. Bedrijfsbezoeken	
2. Matchmaking	
3. Bezoeken aan overheidsinstanties Zhejiang	
4. International Business Seminars	
8. Ten slotte	25

Bijlage

1. Voorbeeld evaluatie bedrijven	
----------------------------------	--

1 SAMENVATTING

Van 20 tot 27 september 2014 heeft een economische missie 'voor en door ondernemers' naar de provincie Zhejiang in China plaatsgevonden. Doel van deze missie is bestaande en nieuwe samenwerkingen tussen Chinese en Flevolandse bedrijven te bevorderen. Onder leiding van gedeputeerde Appelman zijn zeven Flevolandse bedrijven en organisaties afgereisd naar de provincie Zhejiang om de zakelijke activiteiten van deze bedrijven in China een impuls te geven.

Alle deelnemers hebben vooraf geformuleerd met welk doel ze aan de missie deelnemen, wat ze verwachten te bereiken en welke rol de provincie daarin kan spelen. Op basis hiervan is voor elk bedrijf een individueel bedrijfsprogramma opgesteld.

De individuele bedrijfsprogramma's en het provinciale programma zijn samengesteld uit vier componenten:

- bedrijfsbezoeken
- matchmaking
- seminars
- bezoeken aan overheidsinstanties van de provincie Zhejiang.

De diverse programma-onderdelen zijn zowel inhoudelijk als organisatorisch goed verlopen. De deelnemende bedrijven zijn zonder uitzondering tevreden over de behaalde resultaten. Voor de meeste bedrijven geldt dat de resultaten de verwachtingen hebben overtroffen.

Zo zijn deuren van bedrijven en kennisinstellingen geopend. Hiermee zijn mogelijkheden gecreëerd voor het bezoeken van Chinese bedrijven waartoe eerder niet of nauwelijks toegang mogelijk was. Er zijn nieuwe leads en/of projecten voor de meeste deelnemende bedrijven geïdentificeerd en mogelijkheden voor samenwerking tussen de deelnemers van de missie.

De provincie Flevoland heeft, zoals ze zich had voorgenomen, een dienstbare rol voor de bedrijven kunnen vervullen en de bedrijven in staat gesteld een stap verder te komen op de Chinese markt.

“Best mission of Flevoland ever”

Xing Huidong - Director European and African division of Zhejiang department of Foreign Affairs

2 INLEIDING

In de afgelopen jaren was internationale handel de stuwende kracht achter de economische groei in Nederland. In tegenstelling tot andere regio's laat de provincie Flevoland een dalende trend zien als het gaat over het aantal internationale bedrijven in de regio. De internationale handel draagt op dit moment voor 21% bij aan het BNP van Flevoland en de 1% buitenlandse bedrijven binnen de regio zorgen voor 7% van de werkgelegenheid in Flevoland. Om de Flevolandse economie te versterken is het van belang om internationaal ondernemende bedrijven te faciliteren en te ondersteunen en meer bedrijven internationaal actief te maken.

Sinds 1999 heeft de provincie Flevoland een samenwerking met de provincie Zhejiang in China. In de provincie Zhejiang liggen goede samenwerkingskansen voor bedrijven met een focus op de voedselverwerkende industrie, maakindustrie, gezondheid mens & dier, maritieme economie/ technologie, duurzame energie en logistiek & distributie. Een aantal Flevolandse bedrijven met een focus op deze onderwerpen doet inmiddels succesvol zaken in Zhejiang. China is een centraal geleide economie, waarbij de overheid grote invloed uitoefent op het bedrijfsleven. Voor bedrijven die zaken doen met China en

bedrijven die vergevorderde plannen hebben dit te gaan doen is contact tussen beide overheden van groot belang. De ervaring is dat de overheidscontacten bedrijven verder op weg helpen dankzij de inmiddels opgebouwde relatie in China.

Het Flevolandse bedrijfsleven heeft duidelijk aangegeven geïnteresseerd te zijn in een economische missie waarin de provincie Flevoland een rol vervuld, waarin zij zich dienstbaar opstelt voor de ondernemers en ondersteunend is aan de zakelijke activiteiten van de deelnemende bedrijven. Met andere woorden: 'een missie voor en door ondernemers'.

Van 20 tot 27 september 2014 heeft deze missie voor en door ondernemers naar de provincie Zhejiang plaatsgevonden en in het vervolg van dit verslag worden het verloop en de resultaten van deze missie beschreven.

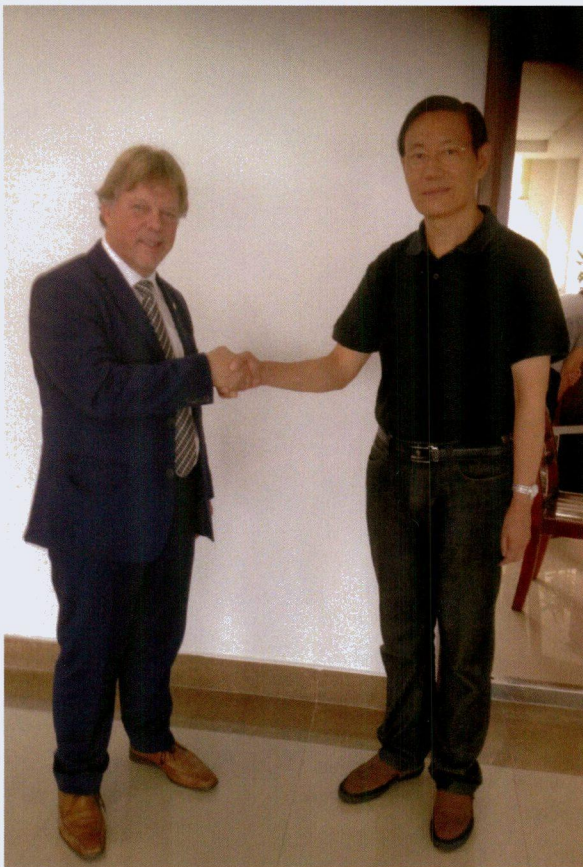
3 DOELSTELLINGEN ECONOMISCHE MISSIE

De economische missie stelt zich ten doel dat bestaande en nieuwe samenwerkingen tussen Chinese en Flevolandse bedrijven zijn bevorderd. Hieronder verstaan we:

- de Flevolandse bedrijven en organisaties zijn in de toekomst in staat nog meer voordeel te halen uit bestaande samenwerking in China
- er zijn nieuwe mogelijkheden gecreëerd binnen bestaande samenwerkingen met Chinese bedrijven
- er zijn een aantal kwalitatieve matches tot stand gebracht tussen Chinese en Flevolandse bedrijven (hieronder verstaan we: partijen onderzoeken inhoudelijk de mogelijkheden tot samenwerking of gaan reeds over tot samenwerking).

Voor investeringsbevordering stelt de provincie Flevoland zich ten doel dat er minimaal 20 Chinese bedrijven zijn geïnformeerd over de mogelijkheden die Flevoland biedt als 'Gateway to Europe' om de marktkansen op de Nederlandse en Europese markt te benutten.

De doelstellingen van de bedrijven voor deelname aan de missie worden beschreven in hoofdstuk 5 van dit verslag.

4 DELEGATIE EN DEELNEMENDE BEDRIJVEN

De delegatie voor de missie aan de provincie Zhejiang stond onder leiding van Gedeputeerde Jan-Nico Appelman.

De delegatie bestond uit de volgende deelnemers:

Provincie Flevoland	
Jan-Nico Appelman	Gedeputeerde van de provincie Flevoland
Ada van Oorschot	Hoofd afdeling Ruimte en Economie van de provincie Flevoland
Dimitri Arpad	bestuursondersteuner Gedeputeerde Appelman
Annemarie Strik	Beleidsmedewerker Economie & Samenleving provincie Flevoland

Bedrijven, organisaties en kennisinstelling	
1. Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland	Âne Papma - senior projectleider investeringsbevordering Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland
2. CAH Vilentum	Martin Duijkers - Head of department of Plant Sciences
3. Black Box Logistics	Onno de Klaver - director
4. Wittenburg B.V.	Anne Traa - general manager Xunfeng, Wittenburg B.V. Mimi Xu - sales representative Xunfeng, Wittenburg B.V.
5. Zuidberg Frontline Systems	Jethran Roeten - Sales manager OEM Zuidberg Frontline Systems
6. Omroep Flevoland	Vincent Koperdraat - reporter
7. Humanimal	Marcel Hakkaart - special advisor Humanimal cluster Flevoland

De aard van deze economische missie maakte dat er beperkte deelname mogelijk was. Alle hierboven genoemde bedrijven en organisaties hebben een 'zogenoemde' casus (zie hoofdstuk 5) voor deelname aan deze missie. Het aantal deelnemende bedrijven, organisaties en kennisinstellingen was echter toch wat teleurstellend. De provincie heeft ingezet op acht bedrijven en lange tijd heeft het ernaar uitgezien dat er tien bedrijven zouden deelnemen aan de missie. Helaas hebben vrij kort voor de missie nog drie bedrijven om uiteenlopende redenen besloten niet mee te gaan met de missie naar Zhejiang.

5 CASUSSEN EN ROL PROVINCIE

Een missie voor en door ondernemers

De verschillende deelnemers aan de missie hebben een casus ontwikkeld en hierin duidelijk aangegeven welke rol de provincie Flevoland hierin heeft. Op basis van deze casus is er voor elke deelnemer een individueel programma voor de missie ontwikkeld, passend bij de behoefte van het bedrijf. De casus is de context van het hoe en wat het bedrijf met de missie naar Zhejiang wil bereiken en hoe de provincie hieraan kan bijdragen.

1. Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland

Vanuit haar verantwoordelijkheid voor investeringsbevordering in Flevoland heeft OMFL deelgenomen aan de economische missie naar Zhejiang. Zij heeft zich daarbij ten doel gesteld om Flevoland te profileren als aantrekkelijke vestigingsplaats of investeringsgebied voor bedrijven die de Europese markt willen betreden.

Rol van de provincie

- beschikbaar stellen van de sociale, zakelijke en overheidsinfrastructuur voor het organiseren van een seminar
- beschikbaar stellen van de contacten met de overheidsinstanties in Zhejiang om contact te leggen met bedrijven in de provincie Zhejiang

Verwachte resultaten

Minimaal 20 Chinese bedrijven zijn geïnformeerd over de kansen en mogelijkheden van Flevoland voor vestiging van en/of investering door Chinese bedrijven die de Europese markt willen betreden.

2. CAH Vilentum

CAHV richt zich op een of twee samenwerkingsovereenkomsten voor continue leertrajecten van het middelbaar beroepsonderwijs (Chinees) naar BSc (NL) op het gebied van veehouderij, melkveehouderij, landbouw en tuinbouw.

Daarnaast streeft ze naar goedkeuring van de Chinese overheid van een voorgenomen samenwerking, dit ter ondersteuning van het succesvol ontwikkelen en implementeren van onderwijsprogramma's. CAHV streeft op langere termijn naar de erkenning van een certificaat of diploma.

Rol van de provincie

Door de bestaande samenwerking met de provincie Zhejiang kan de provincie een belangrijke rol spelen in:

- de keus van één of meerdere samenwerkingspartners op indicatie/goedkeuring van de overheid van Zhejiang.
- het tot stand komen van een overeenkomst over de erkenning van een certificaat of diploma voor de afgestudeerden van een gezamenlijk onderwijsprogramma in China.
- het profileren van de kennisinstelling en in international samenwerking en uitwisseling van kennis en expertise van Flevoland
- de ontwikkeling van samenwerkingen tussen onderwijs partners en het betrokken bedrijfsleven op het gebied van bijvoorbeeld voedselindustrie (dairy), grootschalige landbouw, tuinbouw, aardappelindustrie en bloemen.

Door:

1. Het beschikbaar stellen van de sociale infrastructuur om relaties op te bouwen met het departement van Agriculture, geselecteerde onderwijsinstellingen (voor middelbaar beroepsonderwijs), het departement van onderwijs en onderwijsinstellingen in de provincie Zhejiang;
2. Deuren te openen op verschillende overheidsniveau's bij de verschillende overheidsinstanties relevant voor de onderwerpen.

Verwachte resultaten

1. het beschikbaar stellen van de sociale infrastructuur om relaties op te bouwen met het departement van Agriculture, geselecteerde onderwijsinstellingen (voor middelbaar beroepsonderwijs), het departement van onderwijs en onderwijsinstellingen in de provincie Zhejiang;
2. deuren te openen op overheidsniveaus bij de verschillende overheidsinstanties die relevant zijn voor het onderwerp.
3. verslag voor CAHV over de mogelijkheden van samenwerking in de provincie Zhejiang.

3. Black Box Logistics (BBL)

BBL wil nieuwe potentiële klanten (middelgrote ondernemingen die de Europese markt willen veroveren) in China identificeren. Het betreft potentiële klanten die geïnteresseerd zijn om zaken te doen in Europa en op zoek zijn naar een samenwerkingspartner voor distributie en logistiek in Europa of in Nederland.

Rol van de provincie

- deuren openen op hoog niveau bij het departement van Commerce en CCPIT Zhejiang (KvK provincie Zhejiang);
- gebruik maken van de contacten in de provincie Zhejiang voor het organiseren van bedrijfsbezoeken bij geïnteresseerde samenwerkingspartners.

Verwacht resultaat

BBL heeft contact gelegd met zoveel mogelijk bedrijven (potentiele klanten), om hier op langere termijn potentiële klanten aan over te houden.

4. Wittenburg B.V.

Wittenburg B.V. wil contact leggen met producenten van medische instrumenten/hulpmiddelen en farmaceutische bedrijven in China die op zoek zijn naar innovatieve oplossingen voor medische of farmaceutisch verpakkingsmaterialen en bereid zijn om een 'joint development program' op te starten. Potentiële klanten zijn bedrijven die interesse hebben in PVC vrije alternatieven of die hun traditionele toepassingen willen vervangen.

Wittenburg B.V. streeft ernaar haar kennis en expertise van Thermoplastische Elastomeren (TPE) in medische toepassingen te combineren met de kennis en expertise van samenwerkingspartners om gezamenlijk nieuwe innovatieve producten te ontwikkelen.

- Wittenburg B.V. wil een samenwerking opstarten op basis van een 'joint development program' opstarten met de Double Dove group in Taizhou, één van de grootste farmaceutische bedrijven in China;
- Daarnaast wil Wittenburg B.V. graag nieuwe potentiële partners identificeren voor een 'joint development program'.

Rol van de provincie

- Op hoog niveau contact leggen met de Double Dove groep en het organiseren van een bijeenkomst met de besluitvormers bij dit bedrijf;
- Andere mogelijke samenwerkingspartners vinden door contacten bij het Zhejiang Provincial Health Bureau te gebruiken;

- Samenwerking van provincie Flevoland met Zhejiang Provincial Health Bureau gebruiken voor het organiseren van het seminar 'Health Innovation Examples NL'.

Verwachte resultaten

Wittenburg streeft naar een goed contact met de Double Dove groep en mogelijke andere farmaceutische partners en een goede basis voor verdere samenwerking.

5. Zuidberg Frontline Systems

De doelstelling van Zuidberg Frontline Systems voor deelname aan de economische missie naar Zhejiang is drieledig:

- Zuidberg Frontline Systems wil de marktkansen in China verkennen en onderzoeken of een 'sales office' in China zinvol is, of dat Zuidberg in de toekomst wellicht een productie-eenheid in China kan opstarten;
- potentiële klanten identificeren voor het leveren van producten voor de assemblagelijnen van OEMs (Original Equipment Manufacturer). Momenteel levert Zuidberg voornamelijk aan traktorfabrikanten in Europa en USA. Aangezien veel OEMs de productie verplaatsen naar China, is het noodzakelijk dat Zuidberg de Chinese fabrikanten bewust maakt van de producten van Zuidberg. Daarnaast streeft Zuidberg naar de levering aan deze Chinese fabrikanten en eventueel het opstarten van een eigen fabriek in China;
- Zuidberg Frontline Systems is geïnteresseerd in de levering van 'after sales' producten aan lokale fabrikanten en/of OEMs. Door toenemen de mechanisatie en de behoefte van de Chinese boer om de agrarische activiteiten te intensiveren tegen lagere kosten kan de vraag naar HFLS toenemen.

Rol van de provincie

- Deuren openen bij bedrijven in de provincie Zhejiang, direct of via het departement of Commerce, om in gesprek te komen met besluitvormers van de doelbedrijven;
- Profiteren van het statusverhogende effect door de aanwezigheid van gedeputeerde Appelman en ondersteuning van de provincies Flevoland en Zhejiang bij verschillende activiteiten in China.

Verwachte resultaten

Zuidberg Frontline Systems heeft vooraf geen concrete resultaten/outputs bepaald. Ze vinden het belangrijk kennis en ervaring op te doen in de

Chinese markt en kennis te vergaren over het zakendoen op de Chinese markt.

6. Omroep Flevoland

Door deel te nemen aan de economische missie naar Zhejiang en de verschillende activiteiten van de missie in beeld te brengen wil Omroep Flevoland de burgers, organisaties in Flevoland en ander geïnteresseerd publiek informeren over het proces van het bezoek van de delegatie. Ze wil haar kijkers laten zien hoe samenwerking tussen Nederlandse en Chinese bedrijven tot stand komt en welke rol de provincie Flevoland hierin speelt.

Rol van de provincie

Deuren openen bij bedrijven voor de deelnemers aan de missie, zodat er gelegenheden ontstaan voor Omroep Flevoland om de ontwikkeling van samenwerkingen in beeld te brengen

Verwachte resultaten

Omroep Flevoland wil ongeveer drie van de deelnemende bedrijven tijdens hun activiteiten in China in beeld brengen, resulterend in 5 korte fragmenten voor de dagelijkse nieuwsuitzendingen van Omroep Flevoland, gedurende de week van de missie.

7. Humanimal

Het cluster Humanimal vertegenwoordigt een samenwerking van ongeveer 20 Life Sciences & Health bedrijven in Flevoland. Met de economische missie naar Zhejiang wil het cluster 'Humanimal' de basis leggen voor toekomstige samenwerking tussen relevante overheidsorganisaties en kennisinstellingen in Nederland en China. Daarnaast de interesse wekken bij Chinese Life Sciences & Health bedrijven voor investeringen en/of vestiging in de Metropool-regio Amsterdam.

Rol van de provincie

Onder de aandacht brengen van Humanimal en de hieraan gerelateerde zakelijke mogelijkheden voor Chinese bedrijven door:

1. beschikbaar stellen van de sociale, zakelijke en overheidsinfrastructuur voor het organiseren van een voorgenomen seminar;
2. beschikbaar stellen van de contacten met de overheidsinstanties in Zhejiang om contact te leggen met Life Sciences & Health bedrijven in de provincie Zhejiang;
3. het openen van deuren op hoog niveau bij Chinese Life Sciences & Health bedrijven in Zhejiang;
4. formele ondersteuning van de provincie aan

Chinese overheidsinstanties en hiermee aan bedrijven die geïnteresseerd zijn om in Flevoland te investeren of zich in Flevoland te vestigen.

Verwachte resultaten

De interesse van een aantal Life Sciences & Health bedrijven is gewekt en mogelijk is er interesse van een enkel bedrijf voor vervolgesprekken/kennis-making.

6 PROGRAMMA

In voorbereiding op de economische missie naar Zhejiang hebben er twee bijeenkomsten plaatsgevonden:

1. deelnemersbijeenkomst;
2. briefing.

Deelnemersbijeenkomst

Tijdens de deelnemersbijeenkomst hebben de potentiële deelnemers met elkaar kennisgemaakt. De bedrijven hebben tijdens deze bijeenkomst aangegeven met welke doelstelling ze aan de missie deelnemen. Daarnaast heeft de provincie het basisprogramma toegelicht en is er kort ingegaan op enkele praktische zaken ter voorbereiding.

Briefing

Een week voor de missie heeft een laatste briefing plaatsgevonden. Tijdens deze briefing hebben de bedrijven aangegeven welke resultaten ze verwachten van de missie en is het programma in detail doorgenomen.

Aangezien een aantal deelnemers voor het eerst naar China reist is er een workshop 'do's and don'ts

in China' gegeven. Deze workshop is van essentieel belang omdat de cultuurverschillen tussen Nederland en China heel groot zijn. Voor meer wederzijds begrip en uit respect naar de gastgevers is het belangrijk om op de hoogte te zijn van de sociale en zakelijke etiquette in China.

Economische missie Zhejiang 2014

De economische missie naar Zhejiang heeft plaatsgevonden van 20 t/m 27 september 2014. Aanleiding voor deze missie was het faciliteren en ondersteunen van bedrijven die reeds in China actief zijn of vergevorderde plannen hebben dit te worden.

Het programma tijdens deze reis is opgebouwd uit vier onderdelen:

- bedrijfsbezoeken
- matchmaking bezoeken
- international business seminars
- bezoeken aan verschillende overheden van Zhejiang Province

Dag 1

Provinciale delegatie

Op de eerste dag van het bezoek heeft gedeputeerde Appelman met zijn delegatie een bezoek gebracht aan het Zhejiang Department of Commerce (ZDC). Het ZDC is de samenwerkingspartner van de provincie Flevoland bij het organiseren van de international business seminars, het bezoeken van bedrijven en vinden van samenwerkingspartners in het bedrijfsleven. Wederzijds is er veel respect en waardering voor onze samenwerking. Mrs. Ma Hongtao, deputy director of the Zhejiang Department of Commerce en gedeputeerde Appelman onderstreeptten nogmaals dat er nog veel meer commerciële kansen liggen, die we zouden moeten verkennen. Alle delegatieleden kregen de gelegenheid om de door hen geziene kansen toe te lichten.

Vervolgens heeft de delegatie een bezoek gebracht aan het Zhejiang Department of Education (ZDE).

Na het uitwisselen van de laatste ontwikkelingen in beide regio's, de bestending van onze lange relatie en hoe wij elkaar nader kunnen vinden, gaf Martin Duijkers van de CAH Vilentum een inspirerende presentatie over wat de CAH nu al doet voor en met internationale studenten en docenten met de nadruk op China. Uit de reactie van het departement kon opgemaakt worden dat ook hier oprechte interesse is in 'ons' verhaal.

Er werden vele vragen gesteld en men was benieuwd hoe de overheid dergelijke opleidingen eventueel financieel ondersteunt. Hierna volgde een korte discussie over diverse aspecten van het uitwisselen van studenten en docenten en hoe dat in China in z'n werk gaat. Het bezoek werd beëindigd met de formele uitwisseling van cadeaus. Het is belangrijk een goede relatie met het ZDE op te bouwen om de samenwerkingsactiviteiten van CAH Vilentum en in de toekomst wellicht ook van andere kennisinstellingen uit Flevoland te ondersteunen en te faciliteren.

Het middagprogramma begon met een bezoek aan het Zhejiang Department of Health (ZDH), een departement waaraan de provincie Flevoland in de laatste jaren al vaker een bezoek heeft gebracht onder andere gerelateerd aan de samenwerking tussen het Centraal Veterinair Instituut uit Flevoland en het Center for Disease Control van Zhejiang. Gezien de ambities van de provincie Flevoland op het gebied van Life Sciences and Health en het Humanimal project is het belangrijk de relatie met het Zhejiang Department of Health te versterken. Tijdens dit bezoek heeft Marcel Hakkaart het Humanimal cluster toegelicht en werd CAH Vilentum als kennisinstelling in deze sector gepositioneerd. Na het bezoek volgde het door de provincie Flevoland in samenwerking met ZDH georganiseerde 'Sustainable One Health' seminar. Dit seminar heeft als doel de Life Sciences and Health bedrijven in de provincie Zhejiang te informeren over de mogelijkheden die de provincie Flevoland biedt op het gebied van samenwerking en investering.

De dag werd afgesloten met een bezoek aan de vice-governor Liang Liming van de provincie Zhejiang, gedeputeerde Appelman en vice-governor Liang Liming hebben in een ontspannen sfeer en onder de brede aandacht van de regionale pers uit zowel Zhejiang als Flevoland kennis gemaakt. Waarna de gehele delegatie te gast was bij het banquet met de vice-governor. Het aantal gangen van het banquet geeft de status van de bezoeker aan. Deze keer werd onze delegatie 11 gangen voorgeschoteld, dit houdt in dat we weer een treetje zijn opgeschoven op de ladder van relevantie voor de provincie Zhejiang.

Bedrijven

Zuidberg Frontline Systems

Op dag 1 van de missie heeft Zuidberg Frontline Systems een bezoek gebracht aan Chery Agricultural Machinery in Wuhu. Dit betekende voor Jethran Roeten van Zuidberg Frontline Systems meteen veel reizen om de Chinese markt op zichzelf te verkennen.

Black Blox Logistics

In de ochtend maakte Onno de Klaver van Black Box Logistics deel uit van de provinciale delegatie en in de middag heeft Black Box Logistics haar

eerste matchmaking bezoek aan een logistiek bedrijf 'KSA Logistics' in Hangzhou gebracht.

De overige bedrijven zijn de hele dag aangehaakt bij de provinciale delegatie. Omroep Flevoland heeft de delegatie gevolgd en tijdens het middagprogramma specifiek haar aandacht gericht op het Humanimal cluster en het seminar 'Sustainable One Health - A Strategy for an Integrated Approach in the Amsterdam Metropolitan Area'.

Dag 2

Provinciale delegatie

Dag 2 begon met een bezoek aan het Zhejiang Department of Agriculture, waar gesproken werd over veeteelt en in het bijzonder de melkveehouderij. Dr. Marcel Hakkaart vertelde over efficiënte winst die geboekt kan worden door slimmer uitgekende voeding en verzorging van het vee. Dit resulteert in economische winst, maar levert ook winst op voor het dierenwelzijn. Martin Duijkers van CAH Vilentum vertelde over de onderwijsmogelijkheden van de gehele keten die het CAH in het onderwijsaanbod heeft.

Verder stond de tweede dag in het teken van investeringsbevordering in de vorm van het international business seminar 'Europe at your doorstep'. Gezamenlijk georganiseerd door Zhejiang Department of Commerce, CCPIT (KvK Zhejiang), OMFL en de provincie Flevoland. Een aantal bedrijven uit de investeringswereld, babyvoeding en enkele andere bedrijven (die specifiek op de profielen van de deelnemende Nederlandse bedrijven zijn afgekomen) hebben het seminar bezocht.

Hieruit zijn enkele concrete contacten voortgekomen voor bedrijven uit Flevoland.

Bedrijven

Zuidberg Frontline Systems

Voor Zuidberg Frontline Systems was dag 2, dinsdag 23 september, een reisdag van Wuhu via Nanjing, Beijing naar Tianjin, waar de volgende dag een afspraak met John Deere Tianjin op het programma stond.

CAH Vilentum

Na samen met de provinciale delegatie een bezoek gebracht te hebben aan het Zhejiang department of Agriculture heeft CAH Vilentum samen met Ada van Oorschot, hoofd afdeling Ruimte en Economie van de provincie Flevoland en Dimitri Arpad een bezoek gebracht aan het Tourism College in Hangzhou. Later op de dag heeft CAH Vilentum bezoeken gebracht aan de China Jiliang University en de Zhejiang University of Water Resources and Electric Power.

Black Box Logistics

BBL had op dag twee haar tweede matchmaking-bezoek wederom aan een logistiek bedrijf Sea-Win International Freight Forwarding Co. Ltd.

Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL)

Op dag 2 van de missie, stond het International Business Seminar 'Europe at your doorstep' op

het programma. Een belangrijk programma onderdeel voor OMFL. Tijdens dit seminar zijn Chinese bedrijven geïnformeerd over de kansen en mogelijkheden van Flevoland als toegangspoort tot Europa. Het International Business Seminar was met name gericht op bedrijven die zich aangesproken voelen door de kernkwaliteiten van onze regio, zoals voldoende ruimte tegen een schappelijk tarief, industrieel water van een bijzonder goede kwaliteit in overvloed, hoge luchtkwaliteit en een uitstekende data-infrastructuur.

Omroep Flevoland

Vincent Koperdraat van Omroep Flevoland heeft op dag 2 CAH Vilentum gevolgd allereerst als deelnemer van de provinciale delegatie bij het bezoek aan het Department of Agriculture en vervolgens tijdens de bezoeken aan colleges en universiteiten in Hangzhou.

Dag 3

Provinciale delegatie

Op dag drie is de delegatie 's ochtends met de bus vertrokken richting Taizhou, een rit van ongeveer 3,5 uur. Enkele wegversperringen, omleidingen en ongelukken later arriveerde de delegatie na 6 uur bij de Partijsecretaris van Taizhou. Na een korte kennismaking en een onderhoudende lunch ging de delegatie naar het farmaceutische bedrijf 'Cimin Pharmaceutical' onderdeel van de Double Dove Group. Naast Anne Traa, general manager van Xunfeng, Wittenburg B.V. en sales representative Mimi Xu, zijn voor dit overleg Piet Traa, eigenaar Wittenburg B.V. en Harrison Wang, sales manager ingevlogen. Het bezoek begon met een rondleiding door de fabriek gevolgd door een overleg, waarin Wittenburg B.V. en Double Dove zich hebben gepresenteerd om vervolgens inhoudelijk over eventuele samenwerking verder te praten op donderdagochtend.

De dag eindigde 250 km verderop in de volgende stad op het programma, Ningbo.

Bedrijven

De provinciale delegatie is op dag 3 volledig gefocust op het bedrijf Wittenburg B.V. en haar bezoek aan Chimin Pharmaceutical, onderdeel van de Double Dove Group.

De overige bedrijven hebben op deze dag het individuele bedrijfsprogramma gevolgd.

Zuidberg Frontline Systems

Jethran Roeten heeft de productie- en verkoop unit van John Deere in Tianjin bezocht.

CAH Vilentum

CAHV heeft op deze dag drie colleges bezocht, één in Hangzhou, één in Shaoxing en één in Ningbo.

Dag 4

Provinciale delegatie

Op dag 4 van de missie heeft een deel van de delegatie samen met Zuidberg Frontline Systems in de ochtend een bezoek gebracht aan traktorfabrikant John Deere Ningbo. Het was een nuttig bezoek, goed aansluitend op het eerdere bezoek van Zuidberg Frontline Systems aan John Deere Tianjin.

Na het bezoek aan John Deere is Zuidberg Frontline Systems voor de volgende afspraken de delegatie vooruit gereisd naar Shanghai. De provinciale delegatie heeft een bezoek gebracht aan de haven van Ningbo, waar op basis van een maquette de haven is toegelicht. Tot teleurstelling van onze gedeputeerde Appelman moest een rondvaart door de haven van Ningbo door tijdsgebrek doorgeschoven worden naar een volgende gelegenheid.

In de middag heeft het international business seminar 'Europe at your doorstep' in Ningbo plaatsgevonden. Dit seminar is in samenwerking met Ningbo Department of Foreign Affairs and Trade georganiseerd. Er was een flink aantal bezoekende bedrijven.

Het netwerkmoment na het seminar leidde tot interessante contacten voor bijvoorbeeld Black Box Logistics.

Bedrijven

Wittenburg B.V.

Na het bezoek van de provinciale delegatie aan de Double Dove Group, vervolgt Wittenburg B.V. op donderdag met meer inhoudelijke gesprekken over samenwerking en gezamenlijke productontwikkeling bij Double Dove.

Vervolgens heeft Wittenburg B.V. nog een eerste kennismaking met farmaceutische bedrijf Runlab dat eveneens in Taizhou gevestigd is.

Zuidberg Frontline Systems

In de ochtend brengt Zuidberg Frontline Systems samen met de provinciale delegatie een bezoek aan John Deere in Ningbo, waarna Jethran Roeten direct vertrekt richting Shanghai voor een overleg met BETC een bestaande samenwerkings-

partner van Zuidberg Frontline Systems.

CAH Vilentum

CAH Vilentum bezoekt Zhejiang Ocean University in Ningbo.

Black Box Logistics

Black Box Logistics heeft samen met OMFL en Omroep Flevoland een bezoek gebracht aan de heer Spark in Ningbo. Om vervolgens onder leiding van hem een aantal bedrijven in Ningbo te bezoeken.

Dag 5

Provinciale delegatie

Ook op dag 5, de laatste dag van de missie, moest de delegatie er weer flink tegenaan. Om logistieke redenen is het programma van deze 5e dag vooraf flink aangepast. Op deze dag is ook de provinciale delegatie opgesplitst, waarbij gedeputeerde Appelman samen met Zuidberg Frontline Systems naar de lokale traktorfabrikant Dongfeng Agricultural Machinery is gereisd, terwijl hoofd afdeling Ruimte en Economie Ada van Oorscot met CAH Vilentum naar het Polytechnic Institute of Agriculture in Suzhou is gereisd.

Bedrijven

Black Box Logistics

Black Box Logistics heeft een bezoek gebracht aan een logistiek bedrijf in Shanghai.

Omroep Flevoland

Omroep Flevoland heeft verslag gedaan van het bezoek van Zuidberg Frontline Systems en de provinciale delegatie aan de traktorfabrikant Dongfeng Agricultural Machinery.

Aan het eind van dag 5 werd de missie afgesloten met een gezellig informeel diner, geen stokjes, geen Chinees/Engels praten, geen gambei, maar mes en vork, gewoon Nederlands en een lekker (fris)drankje.

Quotes

“Best mission of Flevoland ever”

Xing Huidong - Director European and African division of Zhejiang department of Foreign Affairs

“Een onmisbare eye-opener”

Jethran Roeten - Sales manager OEM Zuidberg Frontline Systems

“Boven verwachting succesvol, inspirerend en goed georganiseerd op het gebied van samenwerking in en met onze provincie: zo hoort het”

Martin Duijkers - CAH Vilentum

“Zeer zinvolle, inspirerende en ook leuke missie waarin we ons als overheid en last but not least ook als bedrijf op de kaart hebben kunnen zetten”

Onno de Klaver - Director Black Box Logistics

7 RESULTATEN EN TOEGEVOEGDE WAARDE PROVINCIE

Resultaten

Zoals in hoofdstuk 3 aangegeven heeft de provincie Flevoland zich een aantal doelen gesteld voor de economische missie naar Zhejiang. De volgende resultaten hebben bijgedragen aan het behalen van deze doelstellingen.

Provincie

Deuren geopend voor Flevolandse bedrijven bij Chinese bedrijven, dit heeft ook voor de bedrijven het beoogde effect gehad.

Samenwerking tussen Flevolandse bedrijven en Chinese bedrijven is bevorderd door het certificerende/ goedkeurende effect van provincie.

Relatie met de provincie Zhejiang verder versterkt. Van provincie Zhejiang het label 'best mission ever from Flevoland' gekregen.

Provincie Zhejiang heeft de vriendschapsrelatie met de provincie Flevoland opgewaardeerd en voorgesteld een formele vriendschapsrelatie aan te gaan.

Nieuwe mogelijke provinciale projecten geïdentificeerd (bv. Floriade vs. CN opleidingen).

Aantal Chinese bedrijven geïnformeerd over mogelijkheden in Flevoland voor het betreden van EU markt.

Er is aangegeven dat de aanwezigheid van de provincie onderhandelingen heeft vergemakkelijkt, omdat er door deelname van de provincie meer vertrouwen is bij Chinese overheden en bedrijven.

Bedrijven gefaciliteerd bij het zakendoen in China, missie gemiddeld gewaardeerd met 4,5 op schaal van 1 tot 5. Zowel voor organisatie als inhoud.

Rol van de overheid voor het zakendoen in China voor Nederlandse bedrijven is duidelijk zichtbaar geworden. Deelnemers beoordelen rol overheid voor 70% als zeer positief en de overige 30% licht positief.

Positieve publiciteit voor provincie Flevoland, alsmede voor internationale activiteiten met China.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat de provincie Flevoland, zoals gewenst een faciliterende rol heeft gespeeld voor de bedrijven en de bedrijven hebben kunnen ondersteunen in hun internationale activiteiten.

Bedrijven

Deuren van bedrijven en kennisinstellingen zijn geopend, hiermee zijn er mogelijkheden gecreëerd voor het bezoeken van Chinese bedrijven, waartoe eerder niet of nauwelijks toegang mogelijk was.

Concrete projecten geïdentificeerd (bv. Wittenburg en CAH Vilentum).

Nieuwe leads voor alle deelnemende bedrijven voor wie dit relevant is.

Samenwerkingen tussen deelnemende bedrijven onderling geïnitieerd.

Concrete contacten voor samenwerking gelegd voor een niet-deelnemend bedrijf (enkele weken voorafgaand aan missie afgehaakt), waar reeds opvolging aan gegeven wordt.

Alle bedrijven zijn een stap verder gekomen met haar activiteiten in China.

Toegevoegde waarde provincie

In de enquête na afloop van de missie hebben de deelnemers het volgende aangegeven over de toegevoegde waarde van de provincie:

- Overheidsbemoeienis zeer belangrijk zo niet cruciaal in China om succesvol zaken te kunnen doen;
- De missie opent deuren, die anders moeilijker te openen zijn;
- De aanwezigheid van de provincie vergemakkelijkt

onderhandelingen, omdat er door deelname van de provincie meer vertrouwen is bij Chinese overheden en bedrijven;

- Zonder bemoeienis en een akkoord van de regionale/lokale overheid geen zaken in China
- Begeleiding van missieleden bleek een enorm positieve invloed te hebben op de kwaliteit van de bedrijfsbezoeken
- Bovenstaande punten zorgen ervoor dat contacten eerder tot concrete projecten leiden.

8 TEN SLOTTE

Uit de resultaten blijkt dat het zowel voor de provincie als voor de bedrijven een succesvolle missie is geweest. De provincie Flevoland heeft zoals ze zich had voorgenomen een dienstbare rol voor de bedrijven kunnen vervullen. Door een missie te organiseren op basis van vooraf geformuleerde casussen per deelnemer met een concrete rol voor de provincie Flevoland is er voor een nieuwe aanpak gekozen die bijzonder goed is bevallen, zowel bij de bedrijven als bij de provincie. Voor een eventuele volgende economische missie is het advies wederom deze aanpak te kiezen (wel optimaliseren met leerpunten van deze missie),

desgewenst aangevuld met matchmaking. Het verdient aanbeveling om voor eventuele volgende missies beter gebruik te maken van het Nederlandse postennetwerk in China (zoals Nederlandse ambassade in Beijing, landbou wattaché in Beijing en het Nederlandse Consulaat in Shanghai).

Het is een uitdaging om nu de juiste opvolging te geven aan de contacten en resultaten van de missie. Ook is het van belang om de internationale activiteiten van de provincie in de toekomst beter af te stemmen op en te integreren met de verschillende economische activiteiten in de regio.

BIJLAGE EVALUATIE BEDRIJVEN

Evaluatie Economische missie Zhejiang 2014

CAH Vilentum

Inleiding

Met de organisatie van de economische missie naar Zhejiang in September 2014 heeft de provincie Flevoland een poging gedaan om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoefte van CAH Vilentum. Graag zouden wij middels onderstaande vragen meer inzicht krijgen of we hierin geslaagd zijn. Daarnaast kunnen wij met de antwoorden van onderstaande vragen in de toekomst nog beter rekening houden met de wensen en behoeften van de ondernemers in de regio als het gaat over internationaal samenwerken met China. De beantwoording van onderstaande vragen kan tevens van invloed zijn op toekomstige beleidsmatige keuzes.

Vragen

1. Naam deelnemende persoon aan de missie namens CAH Vilentum:
2. Reeds ervaring met het zakendoen in China:
 ja
 nee
3. Met welk doel heeft CAH Vilentum deelgenomen aan de economische missie van de provincie Flevoland naar Zhejiang in 2014?
4. Welke resultaten verwachtte CAH Vilentum te halen door deel te nemen aan de economische missie van de provincie Flevoland naar Zhejiang in 2014?
6. Wat is het aantal concrete leads/projecten voor CAH Vilentum, die direct zijn voortgekomen uit de missie naar Zhejiang in 2014:

Vervolg evaluatie Economische missie Zhejiang 2014

CAH Vilentum

7. Bent u door deelname aan de missie een stap verder gekomen met uw zakelijke activiteiten in China?

- ja
 nog geen idee
 nee

8. Wat vindt u van de rol van de provincie bij het leggen van de zakelijke contacten in China:

- Rol is negatief
 Geen rol
 Licht positieve rol
 Aanzienlijk positieve rol
 Geen mening

Toelichting:

9. Wat vindt u van de rol van de provincie bij een bezoek aan en overleg met bedrijven en organisatie's tijdens de economische missie naar Zhejiang in 2014:

- Rol is negatief
 Geen rol
 Licht positieve rol
 Aanzienlijk positieve rol
 Geen mening

Toelichting:

10. Hoe zou u de toegevoegde waarde van de provincie omschrijven voor uw zakelijke activiteiten in China?

Vervolg evaluatie Economische missie Zhejiang 2014

CAH Vilentum

11. Welke score op een schaal van 1 tot 5 geeft u de economische missie naar Zhejiang in September 2014:
1 = zeer slecht, 5 = uitstekend

- a. T.a.v. de organisatie: 1
- b. T.a.v. het programma (inhoud): 1
- c. T.a.v. overall: 1

12. Heeft u verbeterpunten?

- Nee
- Ja, nl.

13. Is CAH Vilentum ook in andere landen zakelijk actief en zo ja, ziet u daarin een rol voor de provincie Flevoland?

- Nee
- Ja, in

- geen rol voor de provincie
- een rol voor de provincie

14. Overige aanvullingen/opmerkingen

15. Omschrijf in twee zinnen de economische missie naar Zhejiang in 2014

Bedankt voor het invullen van deze enquête!

Samenvatting uitkomst evaluatie bedrijven

- alle bedrijven geven aan een stap verder gekomen te zijn met de zakelijke activiteiten in China
- 5 van de 7 deelnemers noemt de rol van de provincie bij het leggen van contacten met Chinese bedrijven aanzienlijk positief, 2 bedrijven noemt de rol licht positief
- 5 van de 7 deelnemers noemt de rol van de provincie bij het bezoek aan en overleg met bedrijven en organisaties tijdens de missie aanzienlijk positief, 2 bedrijven noemt de rol licht positief
- aantal gegenereerde leads per deelnemer tussen 2 en 6, OMFL heeft gestelde doelen gehaald!
- Algemene omschrijving toegevoegde waarde provincie:
  - grote toegevoegde waarde maakt het mogelijk dat deelnemers zich kunnen profileren
  - overheidsbemoediging zeer belangrijk zo niet cruciaal in China om succesvol zaken te kunnen doen
  - de missie opent deuren die anders moeilijker te openen zijn.
  - Het vergemakkelijkt onderhandeling omdat er door deelname van de provincie meer vertrouwen is, dit is in China erg belangrijk
  - Zonder bemoediging en een akkoord van de regionale/lokale overheid geen zaken in China
  - Begeleiding van missieleden bleek een enorm positieve invloed te hebben op de kwaliteit van de bezoeken
  - Door bovenstaande punten eerder mogelijkheden tot concrete projecten
- Gemiddelde cijfers op schaal 1-5:
Organisatie: 4,7
Programma: 4,5
Totaal: 4,5

Verbeterpunten:

Hierbij dient opgemerkt te worden dat elk van de verbeterpunten door één van de deelnemers is aangegeven.

- meer aandacht voor gezamenlijke seminars. Presentaties kunnen flitsender en meer op elkaar afgestemd
- dagelijkse eindevaluatie opsplitsen in 'nuttig voor bedrijven' en 'nuttig voor provincie'
- communicatie vooraf kan beter
- er leken tijdens de missie teveel kapiteins op 1 schip
- weinig contact met 'matchmaker', matchmaker te weinig begrip van bedrijfsactiviteiten, hierdoor geen goede matches

Omschrijvingen misse

- een onmisbare eye opener
- moe, maar voldoen
- boven verwachting succesvol, inspirerend en goed georganiseerd. Op het gebied van samenwerking in en met onze provincie: zo hoort het
- zeer zinvolle, inspirerende en ook leuke missie, waarin we ons als overheid en last but not least ook als bedrijf op de kaart hebben kunnen zetten.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Economie en Samenleving

Provincie Flevoland

Visarenddreef 1

Postbus 55

8200 AD Lelystad

Contact:

Telefoon 0320 - 265 265

E-mail: info@flevoland.nl

www.flevoland.nl

November 2014